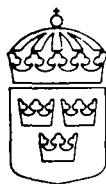

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:5

om Chile

UU
1987/88:5

Motionen

I motion 1986/87:U505 av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkandena 1 och 2 hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till total bojkott av Chilejuntan,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att i alla internationella sammanhang verka för ett fördömande av Chilejuntan.

(Yrkande 3 i motionen behandlas i UU 1986/87:10.)

Bakgrund

Situationen i Chile har behandlats i riksdagen vid ett antal tillfällen. Vid det senaste tillfället konstaterade utskottet i sitt betänkande UU 1983/84:18 över motion 1983/84:767 att Chile fortfarande styrs av en hård militärdiktatur.

President Pinochet har i år suttit 14 år vid makten och är enligt gällande konstitution garanterad presidentmakten till år 1989.

Det systematiska förtryck som utvecklats, och som bl.a. innebär att grupper knutna till säkerhetspolisen trakasserar människor, intensifierades under det gångna året. I synnerhet efter mordförsöket på general Pinochet i september 1986 förvärrades situationen genom att undantagstillstånd utlystes. Undantagstillståndet ger myndigheterna befogenheter att ge order om fängslande på obestämd tid, utan rannsakan och dom, och utan möjlighet till prövning.

Brotten mot de mänskliga rättigheterna har även ökat under innevarande år, och förföljelserna mot människorättskämpar har intensifierats. Rättsliga oegentligheter i mål mot politiska fångar fortsätter. Detsamma gäller massarresteringar, husundersökningarna, mordhoten och morderna, skrämseln och tortyren i de chilenska fängelserna.

Antalet politiska fångar uppges öka jämfört med de närmast föregående åren. Amnesty International konstaterar i sin rapport 1987 att föga eller inga framsteg gjorts under 1986 i fråga om rättsliga granskningar av brott mot de mänskliga rättigheterna.

Samtidigt har regimen genomfört vissa förändringar bl.a. vad avser vallagarna, vilka av oppositionen endast betraktas som kosmetik för att formellt ge större legitimitet åt regimen inför 1990-talet. En omfattande

registrering för upprättande av vallängd har pågått under de senaste månaderna.

UU 1987/88:5

Positiva tecken under innevarande år är det tillmötesgående FN:s rapportör erhöill vid sitt besök 1986. Vidare har Internationella röda korset fått tillstånd att träffa politiska fångar, antalet landsförvisade med återvändandeförbud har minskat, och två dagliga oppositionstidningar tillåts nu komma ut.

Efter den drastiska åtstramning som med hårda metoder genomfördes under 1970-talet och som hårt drabbade stora delar av befolkningen har den chilenska ekonomin under 1980-talet förstärkts genom förhållandevis god tillväxt. Räntor och amorteringar betalas för utlandsskulden, något som ger Chile en särställning bland de latinamerikanska skuldländerna. Arbetslösheten, som ligger på en mycket hög nivå, sjunker. Denna utveckling stärker den nuvarande regimen, samtidigt som de grupper som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter i Chile får en svårare uppgift. Oppositionspartiernas splittring och de ytterst restriktiva lagar som gäller för politisk verksamhet gör att oppositionen torde ha små utsikter att åstadkomma en förändring vid det presidentval som skall hållas senast våren 1989.

Sverige har i likhet med ett antal andra europeiska länder erbjudit asyl till politiska fångar i chilenska fängelser. För närvarande utreder invandrarverket möjligheten att erbjuda asyl till ytterligare 15 politiska fångar av vilka fyra dömts till döden och de övriga vägras rättegång. Dödsstraff har även krävts för dessa. På sistone har antalet asylsökande från Chile ökat betydligt. Under första halvåret 1987 har drygt 1 600 chilenare ansökt om uppehållstillstånd med uppgivande av någon form av politiska skäl.

Utskottet

De två yrkandena i motion U505 är desamma som utskottet vid ett flertal tillfällen tidigare har behandlat. Senast skedde detta i UU 1983/84:18 och UU 1982/83:2.

Vad gäller yrkande 1 om en total bojkott av Chilejuntan avstyrks detta med samma motivering som tidigare år, nämligen den principiella svenska inställningen att inte införa sanktioner med mindre sådana beslutats av FN:s säkerhetsråd. Endast beslut av säkerhetsrådet kan upphäva de åtaganden som Sverige och andra länder iklätt sig genom sin anslutning till GATT. Det har sedan länge varit den svenska uppfattningen, att begränsade åtgärder från enskilda länder gentemot Chile inte torde få någon effekt. Yrkande 1 i motion U505 avstyrks därför.

Vad gäller yrkande 2 att i alla internationella sammanhang verka för ett fördömande av Chilejuntan vill utskottet anföra följande.

Sverige tillhör de länder som mest kritiskt granskat utvecklingen i Chile sedan den demokratiskt valda regeringens fall 1973. Såväl regeringen som de politiska partierna som är företrädare i riksdagen fortsätter genom kontakter med den demokratiska oppositionen i landet att ge sitt stöd till kampen för demokrati och mänskliga rättigheter i Chile.

Svenska riksdagsmän deltog i de parlamentariskermöten för demokrati som ägt rum i Santiago under de senaste två åren (Asamblea parlamentaria

International por la democracia en Chile). Sverige har även inom Världsbanken och IDB verkat för att långivningen till Chile skall upphöra.

UU 1987/88:5

Den svenska regeringen fortsätter att i olika nationella och internationella fora ge uttryck för vår avsky för den chilenska regimens metoder, våldet, förtrycket och förföljelserna.

Enligt utskottets mening bör Sverige även fortsättningsvis spela en aktiv roll i ansträngningarna för en demokratiseringsprocess i Chile.

Med hänvisning till det ovan anförda får yrkande 2 i motion U505 anses besvarat.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. beträffande *total bojkott av Chile*
att riksdagen avslår yrkande 1 i motion 1986/87:U505,
2. beträffande *fördömande av Chilejuntan i internationella sammanhang*
att riksdagen förklarar yrkande 2 i motion 1986/87:U505 besvarat med vad utskottet anför.

Stockholm den 12 november 1987

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Maj-Lis Lööv (s), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Rune Ångström (fp), Anita Bråkenhielm (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Maj Britt Theorin (s), Mona Saint Cyr (m), Oswald Söderqvist (vpk) och Maria Arnholm (fp).

